

ת"פ 44600/10/15 - מדינת ישראל, פרקליטות מחוז ת"א נגד שחר אברהם

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 44600-10-15 מדינת ישראל נ' אברהם

לפני המבקשת	כבוד השופט ציון קאפח
נגד המשיב	שחר אברהם
	מדינת ישראל
	ע"י ב"כ עו"ד אורנה גלבשטיין
	פרקליטות מחוז ת"א (מיסוי וכלכלה)
	ע"י ב"כ עו"ד אילן סופר

החלטה

בפניי בקשה להתיר העדת ארבעה עדי תביעה- מס' 20, 28, 29 ו-30- (להלן: "העדים") באמצעות היוועדות חזיתית (וידאו קונפרס) מכוח סעיף 47 לחוק העזרה המשפטית בין מדינות, התשנ"ח-1998, ותקנה 15 לתקנות עזרה משפטית בין מדינות, התשנ"ט-1999.

העובדות הצריכות לעניין

על פי הנטען בבקשה, העדים הינם תושבי חוץ, אשר התבקשו להגיע לישראל למסירת עדות במסגרת פרשת התביעה, אך מתנגדים להגיע ארצה. על כן, מבקשת המדינה מבית המשפט לאפשר גביית עדות באמצעות מערכת טלוויזיה סגורה בינלאומית, בנוסף לריענון זיכרון שני עדים (מספר 28 ו-29) אשר במהלך החקירה הראשית צפויה המאשימה להציג בפניהם מסמכים רבים.

טענות הצדדים

המאשימה מבקשת את העדת העדים בדרך זו, תוך שהיא נסמכת על סעיף 14 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א - 1971, סעיף 47 לחוק לעזרה משפטית, תקנה 15 לתקנות עזרה משפטית בין מדינות, התשנ"ט - 1999 וכן על אמות המידה שנקבעו בע"פ 440/87 **חדד נ' מדינת ישראל**, מג(1) 793 (1989).

המשיב מתנגד להעדת העדים בצורה זו וטוען כי הכלל הוא שעד מעיד בין כתלי בית המשפט כאשר לבית המשפט ניתנת האפשרות הטובה ביותר לראותו ולהתרשם ממנו ומשפת גופו וכן לעמוד מקרוב על סימני האמת והשקר הנגלים במהלך חקירתו הנגדית, כאשר העד ניצב על דוכן העדים.

המחלוקת בין הצדדים, כך הסניגור, אינה קשורה לרלוונטיות של העדויות אלא לקושי לערוך חקירה נגדית אפקטיבית לאותם עדים דרך היוועדות חזותית. לטענתו, לעדות הנגבית באמצעות שיחת וידיאו מספר חסרונות: החיסרון העיקרי לדעתו הוא היעדר מרות ישירה של בית המשפט על העד שלא נמצא באולם. קושי נוסף שעלול להתעורר הוא במצב בו מבקש עורך הדין שחוקר את העד להציג בפניו מסמכים, כפי שנדרש בענייננו, באופן שעלול לפגוע ביכולת ניהול חקירה נגדית הוגנת ויעילה. בדיוני ההוכחות הוגשו אלפים רבים של מסמכים בשפות זרות שונות שמטרתם לבסס לכאורה את האישומים כנגד הנאשם. בהמשך לבקשת המאשימה להציג מסמכים אלו בפני העדים הנ"ל, מדגיש ב"כ הנאשם את הקושי שעלול להיווצר, שכן אותם עדים דוברים שפה זרה ועדותיהם תישמענה באמצעות מתורגמנים. לטענתו, ולפי שבתיק זה כבר עלו קשיים בתקשורת ותיווך החקירה על ידי מתורגמן (בחקירתו של החוקר ההולנדי), חקירה שתבצע דרך שיחת וידיאו עלולה להיות קשה ובעייתית יותר עבור מתורגמן.

עוד הדגיש כי מלבד העובדה שלדעתו המאשימה לא הצליחה להוכיח את התקיימותם של התנאים המצטברים, היא גם לא הגישה לבית המשפט כל אסמכתא לטענתה כי העדים אינם נכונים להגיע למתן עדות בישראל.

בנסיבות הקונקרטיות והייחודיות של תיק זה ובשל העובדה שהעדים הנ"ל הם עדי תביעה מרכזיים, לדעת ב"כ הנאשם גביית עדותם באמצעות שיחת וידיאו תפגע אנושות בזכותו של הנאשם לקיום משפט הוגן. זאת, לצד העובדה, שלדעתו, המאשימה לא עמדה בנטל המוטל עליה לשכנע את בית המשפט בקיומם של כל התנאים הרלוונטיים לאפשר מתן עדות מחוץ לכותלי בית המשפט. על כן, על בית המשפט לדחות את בקשת המאשימה.

דין והכרעה

דרך המלך בניהול כל הליך משפטי היא בדרך של העדת עדים בפני השופט הדין בעניין. דרך זו מאפשרת לשופט היושב בדין ולצדדים להתרשם באופן בלתי אמצעי מן העדים המעידים בפניו ומהתנהגותם וכן מאפשרים לחקור חקירה נגדית בצורה היעילה ביותר (ראו לעניין זה למשל ע"ע (ארצי) 36731-09-12 סעיד כנעאן- מפעל מתכת חניתה בע"מ (פורסם בבנו, 17.1.13); רע"א 3810/06 י.דורי את צ'קובסקי בניה והשקעות בע"מ נ' שמאי גולדשטיין, סב(3) 175, עמ' 19 (2007) (להלן: "פס"ד דורי"). אין חולק כי זהו המצב הרצוי. אולם החוק, אשר הכיר בכך שהמצב המצוי עלול להיות שונה, קבע חריגים לקבלת העדות באופן הנ"ל והתיר, בתנאים, קבלת עדות מרחוק.

כך, סעיף 14 לפקודת הראיות [נוסח חדש] תשל"א - 1971 מורה:

"על אף האמור בחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965, מקום שנגבתה עדות מחוץ לתחום שיפוטם של בתי המשפט בישראל, מכוח כל אמנה, הסכם או דין, לצורך הליך פלילי בישראל, רשאי בית המשפט להתיר שפרוטוקול העדות שניתנה כאמור יוגש כראיה במשפט, ובלבד שבית המשפט ראה להנחת דעתו שיש סיבה מספקת להיעדרו של העד שהעיד לפי הפרוטוקול וכי

לנאשם או לעורך דינו ניתנה הזדמנות לחקור את העד חקירה שכנגד בשעה שנגבתה העדות."

הנה כי כן, הסעיף קובע שני תנאים מצטברים לאישור הליך זה. התנאי הראשון הוא **סיבה מספקת להעדרו של העד**, והתנאי השני הוא שלנאשם או בא כוחו תינתן ההזדמנות לחקור את העד בחקירה נגדית בשעה שנגבתה העדות.

המאשימה טוענת כי אי נכונותם של העדים הנ"ל להגיע לישראל לצורך מתן העדות הינה סיבה מספקת להיעדרו של עד הנמצא מחוץ לישראל ושאינו אזרח ישראל (פס"ד **חדד** הנ"ל). בבקשה לא מצויינת סיבת אי נכונות העדים להגיע לישראל.

בעניין זה קבעה כב' השופטת ארבל ברע"א 8867/12 **עו"ד חג'אזי נ' גריגאל** (פורסם בנבו, 2012 פסקה 3 להחלטה):

"הפסיקה קבעה לא פעם כי כדי לאפשר מתן עדות באמצעות כינוס וידיאו דרושה "סיבה טובה" [...]. הקביעה אם הסיבה אותה מציג הצד המבקש לאפשר מתן עדות באמצעות כינוס וידיאו היא בבחינת "סיבה טובה" צריכה לשקף איזון בין הנזק, הרפואי במקרה דנן, הצפוי לעד כתוצאה מטיסה לישראל לבין הנזק המשפטי הצפוי להיגרם כתוצאה מכך לצד השני.

הליך הבקשה לשם גביית ראיות, הידוע כ"חיקור דין", מעוגן בסעיף 47 לחוק עזרה משפטית בין מדינות תשנ"ח - 1998 (להלן: "חוק העזרה המשפטית"), לפיו:

"הרשות רשאית להגיש למדינה אחרת בקשה לגביית ראיות, לרבות העברת חפץ לצורך הצגתו בישראל, אם בית המשפט אישר שהראיות דרושות לצורך הליך משפטי בישראל; לענין סעיף זה, ואם הבקשה היא בשל הליך תלוי ועומד, "בית משפט" - בית המשפט הדן בהליך הקשור לבקשה."

תנאי מוקדם אפוא להגשת בקשה למדינה אחרת לגביית ראיות הינו אישור בית המשפט כי הראיות דרושות לצורך הליך משפטי בארץ.

אישור כאמור לא יינתן אם ידוע מראש שהעדות לא תהיה קבילה משום שלא התקיימו התנאים שנקבעו בסעיף 14 לפקודת הראיות הנ"ל, או אם בית המשפט סבור שלא יהיה בחקירת העד להועיל לבירור שאלה הנוגעת למשפט (ע"פ 440/87 **חדד נ' מדינת ישראל**, פ"ד מג(1) 793, 807, ת.פ. (תל-אביב) 40020/02 **מדינת ישראל נ' פוגל** (8/7/2002)).

שעה שנשמעת עדותו של עד אשר אינו מתייצב בגופו בבית המשפט, קיימת עדיפות לקבלת עדותו בדרך של כינוס וידיאו על פני קיומו של חיקור דין (ת.פ. (תל-אביב) 40123/04 **מדינת ישראל נ' גונן שגב** (19/1/2005) (להלן: "עניין

גונן"), ת.פ. (תל-אביב) 40020/02 **מדינת ישראל נ' פוגל** (8/7/2002), ת.פ. (ירושלים) 343/04 **מדינת ישראל נ' כהן** (10/1/2007).

הדין מכיר באפשרות למסירת עדות מחוץ לכותלי בית המשפט על ידי אמצעי טכנולוגי, דוגמת היוועדות חזותית. בעניין זה נקבע בתקנה 15 לתקנות עזרה משפטית, תשנ"ט-1999 כי:

ביקשו רשות מוסמכת, רשות מוסמכת זרה או בעל דין, שבביית עדות תיעשה באמצעות מערכת טלוויזיה סגורה בין-לאומית, רשאי בית המשפט לאשר זאת אם נעשו הסידורים כדי לאפשר את אלה:

(א) לבית המשפט ולבעלי הדין - לצפות בעד בכל מהלך העדות, לשמוע אותו ולהציג לו שאלות;

(ב) לנאשם - לשמור על קשר עם סניגורו, ולהציג שאלות לעד באמצעותו.

קיומם של התנאים הנ"ל יבטיח כי המשיב יזכה להליך הוגן וראוי, גם בהעדר מרות ישירה של בית המשפט על העדים.

ככלל, ככל שהעדות חשובה ומרכזית יותר וככל שהבאת העד כרוכה בקשיים רבים יותר או בנזק רב יותר לעד, כך ייטה בית המשפט להתיר היוועדות חזותית. במסגרת מערכת השיקולים תישקל גם פגיעה אפשרית באינטרס הציבורי, ומגבלות פרקטיות על ניהול חקירה אפקטיבית, כגון צורך להציג ראיות פיזיות בפני העד (עניין לוינגר, שם, עניין דורי, פסקה 19-21,23 לפסק דינו של השופט גרוניס).

אשר לטענות הסנגור בדבר הקשיים בניהול ההיוועדות החזותית ראוי יהיה לעמוד על דבריו של כב' השופט גרוניס בפס"ד דורי (שם, בפסקה 15) לפיהם "האמצעים הטכנולוגיים לגביית עדות מחוץ לכותלי בית המשפט העומדים לרשותנו כיום מאפשרים לבית המשפט להתרשם מן העד באופן ישיר, ואף לפקח על חקירתו ולכוונה בזמן אמת. בית המשפט יכול לקבל תמונה ברורה, תרתי משמע, באשר למהימנותו של העד ועל כן קטן החשש מפני העדרה של התרשמות ישירה מן המעיד ומן העדות". ואם כך לפני למעלה מעשור ודאי שכך כיום, שהרי הטכנולוגיה לא קופאת על שמריה.

עוד בנושא זה נאמר בעניין גונן (פסקה 4) כי:

"... ואכן, ניתן לקיים הדיון כאשר העד ניצב בהולנד, אך חקירתו נעשית בידי הצדדים המצויים בבית המשפט בישראל. בשונה מהליך חיקור הדין, מתבצעת החקירה תחת עינו הפקוחה והתרשמותו של בית המשפט בישראל, והפרוטוקול מתקבל בו זמנית. אין צריך לומר, כי הדיון מתנהל בנוכחותו של הנאשם עצמו".

מן הכלל אל הפרט

המבקשת טוענת כי עדותם של עדים מס' 28 ו-29 חיונית להוכחת העובדה כי הנאשם עסק במסחר באינטרנט של תרופות מזויפות ולצורך כך הסתייע בעדים אלה להפצת התרופות. עדותם של עדים מס' 29 ו-30 חיונית להוכחת העובדה כי הנאשם השתמש בחשבונות בנק בהונג קונג על שמם לצורך ניהול כספים של הפעילות האמורה ועדותו של עד תביעה מס' 10 חיונית לעניין החיפוש שנערך בביתו של עד תביעה מס' 29.

נראה כי מדובר בעדים מרכזיים.

יחד עם זאת, לא הבהירה המאשימה את סיבת סירובם של העדים להגיע לישראל.

על המבקשת להבהיר ולפרט אפוא סיבת אי נכונות העדים להגיע לארץ למתן עדות.

המזכירות תשלח העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ה' תמוז תשע"ט, 808 יולי 2019, בהעדר הצדדים.